

Behandling af hørings svar vedr. strategi for tidlig forebyggende indsats

Generelt om høring af strategien for tidlig forebyggende indsats

Strategi for tidlig forebyggende indsats er sendt i høring hos MED-organisationen i Center for Familie og Rådgivning, Center for Børn og Skole, Sundhedsplejen samt Tandplejen, Handicaprådet, BUS (Børne- og Ungdomsorganisationernes Samråd), Kulturrådet, Idrætssamrådet, Fælleselevrådet, KUF (Kulturforeningernes Samråd), Ungeråd, skolebestyrelser, områdebestyrelser for dagtilbud, bestyrelse for Campus U10, klubbernes forældrebestyrelse og Ungekontakten. Strategien er også sendt i høring til fagudvalgene Skole, klub og SFO, Unge, fritid og idræt, Social og sundhed, Job, erhverv og kultur og Folkeoplysningsudvalget. Strategien var i høring fra den 20. marts til den 17. april 2023.

Administrationen har modtaget 33 hørings svar, inklusive svar fra fire fagudvalg. Yderligere én uopfordret kommentar er indkommet fra foreningen DiNA. DiNA er ikke høringsberettiget, men kommentaren indgår i administrationens samlede tematisering og ændringsforslag. Derudover har administrationen gennemført fire fokusgruppinterviews med ledere og medarbejdere på 0-18 års området i Frederikssund Kommune, der indgår som en del af de samlede hørings svar.

Tematisering af hørings svar og forslag til ændringer i strategien

Nedenstående seks temaer opsummerer ofte forekommende kommentarer, spørgsmål og forslag i høringsparternes svar. Efter hvert tema følger et afsnit med administrationens overvejelser samt ændringsforslag. Følgende temaer gennemgås:

1. Roller, ansvar og tydelige handlemuligheder
2. Begrebet 'mistrivsel'
3. Forældrenes rolle og betydning
4. Fritids- og foreningslivets rolle
5. Ressourcer
6. Videns- og kapacitetsopbygning

1) Roller, ansvar og tydelige handlemuligheder

Manglende tydelighed og klarhed i forhold til ansvar, roller og handlemuligheder er et gennemgående tema i høringsparternes svar. Mange honorerer ambitionen om at udforme en handlingsorienteret strategi med en vejviser, der er brugbar i praksis, men oplever ikke, at strategien er konkret nok. Nedenstående liste opsummerer en række kommentarer fra hørings svarene:

- "Vejviseren siger ingenting om, hvordan man gør, i virkeligheden"
- "Vejviseren skal være mere handlingsorienteret – hvem gør hvad, og hvornår?"
- "Vejviseren må gerne være så konkret som muligt, med eksempler på hvilke konkrete redskaber, handlemuligheder og metoder man som medarbejder har til rådighed i arbejdet med barn og familie"
- "Tydeligere besked om sagsgang – når skal fx noget på tværs, koordinerende møde, netværksmøde, underrettende netværksmøde?"
- "Skal der altid afholdes et tværs møde, eller kan man gå direkte til det koordinerende?"

- "Der mangler en tidshorizont – hvornår kan en indsats sættes i værk?"
- "Hvilke tegn på mistrivsel skal vi kigge efter og handle på?"
- "Vi mangler en oversigt over indsatser i kommunen"
- Kan illustrationen laves til en hovedvej, for at illustrere progression? Måske med QR-koder for henvisning til materiale?

Administrationens overvejelser og forslag:

Forebyggende elementer findes allerede i mange leders og medarbejders daglige arbejde med børn og unge i kommunen. Strategien for tidlig forebyggende indsats handler således ikke om, at vi skal finde på mange nye indsatser og grundlæggende andre måder at arbejde på, men om at strategien skal skabe grundlag for at forstærke de tidlige forebyggende indsatser, der allerede findes. Strategien skal betragtes som en retningsgivende faglig tilgang, der lægger kursen for, hvordan kommunen skal fortsætte og forbedre arbejdet med tidlig forebyggende indsats. Strategien er – som navnet angiver – strategisk, og er derfor ikke optaget af detaljestyre praksis. Vigtige og afgørende dialoger om, hvordan arbejdsgange, procedurer og praksisser i det tidlige forebyggende arbejde skal se ud – både lokalt og på tværs - kommer at fortsætte i takt med, at strategien realiseres.

Det er derfor naturligt, at strategien vil afføde flere spørgsmål end svar – især hvis høringsparterne har læst strategien med en forventning om at få konkrete besked på procedurer, arbejdsgange, sparringsmuligheder og kontaktveje. På baggrund af hørings svarene foreslår administrationen derfor en række ændringer, med henblik på at skabe større tydelighed i forhold til strategiens hensigter og mål.

Ændringsforslag:

Sidhenvisning	Nuværende formulering	Ændringsforslag
Forord	"Formålet med strategien er at sikre, at alle ledere og medarbejdere ved, hvordan de kan sætte ind med helhedsorienterede, koordinerende og virksomme indsatser"	"[...] Det er Frederikssund Kommunes strategi for tidlig forebyggende indsats, og med den ønsker vi at skabe et fælles grundlag for den tidlige forebyggende indsats i hele kommunen. Det er en retningsgivende faglig tilgang, der lægger kursen for, hvordan ledere og medarbejdere skal styrke den tidlige forebyggende indsats i det daglige arbejde med børn og unge".
Side 6		Et nyt afsnit med rubrikken 'Læsevejledning til strategien' er tilføjet efter afsnittet 'Tidlig forebyggende indsats handler om...' og før afsnittet 'Strategiens tre spor'. Afsnittet har til formål at tydeliggøre strategiens strategiske afsæt – og hvordan strategien forholder sig til implementeringsfasen. "Læsevejledning til strategien"

		<p>"Fælles tilgang – fælles ansvar" giver et fælles fremtidig mål for vores – politikeres, lederes og medarbejderes – arbejde med den tidlige forebyggende indsats på 0 til 18-års området. Strategien bidrager således ikke med en detaljstyring af praksis. Vigtige og afgørende dialoger om realiseringen af strategien kommer til at forsætte i tæt samarbejde mellem kommunens ledere og medarbejdere. Strategien skal altså læses og forstås som en retningsgivende og vejledende ramme for, hvordan arbejdet med tidlig forebyggende indsats skal udføres i praksis, til gavn for kommunens børn og unge."</p>
Side 13, Strategiens tre spor	"Spor #3: Vejviser for tidlig forebyggende indsats er retningsgivende for, hvordan ledere og medarbejdere kan sætte tidligt ind med helhedsorienterede, koordinerede og virksomme indsatser til gavn for børn og unge, før problemerne vokser sig store"	<p>"Spor #3: Vejviser for tidlig forebyggende indsats bidrager med tydelige handlemuligheder, når ledere og medarbejdere oplever, at et barn eller en ung viser tidlige tegn på mistrivsel"</p>
Side 13		<p>I den tidligere vejviser-tekst beskrives fire skridt, der opsummerer en procedure for, hvordan ledere og medarbejdere kan arbejde lokalt og på tværs omkring et barn eller ung med tidlige tegn på mistrivsel.</p> <p>Teksten ændres til at tage afsæt i barnet eller den unges trivsel og adfærdsmønster. Dette med henblik på at tydeliggøre, at barnet eller den unges behov er i centrum, og at valg af indsatser og forskellige møder/drøftelser kommer an på, hvad barnet eller den unge har brug for. Vi bevæger os således væk fra en fokus på arbejdsprocedure(r), i retning mod behovsbaserede faglige vurderinger, i tæt dialog og samarbejde med barnet og den unges forældre. Disse vurderinger sætter retning for, hvordan ledere og medarbejdere skal handle i relation til barnet/den unge.</p> <p>Ændringerne er omfangsrige, og betyder, at spor #3 skrives om. På grund af omfanget uddybes ændringerne ikke her. Vi henviser til spor #3 i sin helhed.</p>

Side 13		Afsnittet vedr. underrettende netværksmøde udgår.
Side 15		<p>Følgende tekst tilføjes på strategiens sidste side:</p> <p>“En del af vores sammenhængende Børne- og Ungepolitik</p> <p>“Fælles tilgang - fælles ansvar” er en konkret udmøntning af udviklingsområdet “Forebyggelse og sundhedsfremme” i Frederikssund Kommunes Børne- og Ungepolitik “Et godt sted at vokse op”. Det betyder blandt andet, at kommunens børn og unge får den nødvendige opbakning til at udvikle sig og trives i deres opvækst. I Børne- og Ungepolitikken står der:</p> <p style="padding-left: 40px;">Ingen børn og unge må føle sig overladt til sig selv, hvis livet gør ondt. Børn og unge skal opleve, at der altid er en god voksen at tale med - hvad enten det er i børnehaven, på skolen, i idrætsforeningen, på biblioteket og i vores mange andre tilbud til børn, unge og familier. Det kræver, at voksne omkring dem har fokus på tidlig forebyggelse og griber de børn, unge og familier, der har brug for hjælp.</p> <p>Med vores Børne- og ungepolitik som afsæt bidrager “Fælles tilgang – fælles ansvar” med en retningsgivende faglig tilgang for tidlig forebyggende indsats. Ligesom Børne- og ungepolitikken skal strategien realiseres på tværs af kommunens faggrupper. For børn og unges trivsel og udvikling er et fælles ansvar, der vedrører alle. Arbejdet med at omlægge til en tidlig forebyggende indsats er omfangsrigt og ansvarsfuldt – og derfor gør vi det sammen.”</p>

2) Begrebet "mistrivsel"

Et par hørings svar spørger ind til begrebet "mistrivsel" og ønsker at få det uddybet. En høringspart spørger, hvorvidt begrebet trivsel også omfatter læringssituationer i skolen, for eksempel diagnoser, ordblindhed mv., og en anden ønsker, at det tydeliggøres, om det handler om faglig mistrivsel, social mistrivsel eller familiemæssig mistrivsel?". Flere beder om en præcisering af, hvordan ledere og medarbejdere vurderer mistrivsel hos et barn eller en ung, og om hvordan bekymringsgraden skal vurderes – "er der også et hjælpeværktøj til det?"

Administrationens overvejelser:

Begreberne "trivsel" og "mistrivsel" er ofte forekommende – men ikke altid nemt definerede – begreber, der flourer hyppigt i samfundet i dag. Når et barn eller ung er i "trivsel", oplever barnet/den unge selv og voksne omkring det, at barnet/den unge har det godt. Kort sagt handler det om, at barnet/den unge – ud fra deres alder og udvikling – indgår i de sociale og faglige sammenhænge der gør, at de har et godt børne- og ungdomsliv og får bedst mulige forudsætninger for en god overgang til voksenlivet, med uddannelse og beskæftigelse.

Alle børn og unge er forskellige, og der kan være mange årsager til, at et barn eller en ung ikke trives godt. Mistrivsel kan også vise sig på mange forskellige måder – som for eksempel i psykiske ændringer (såsom håbløshed, koncentrationsbesvær eller selvkritik), fysiske ændringer (såsom ondt i maven, hovedpine, træthed, søvnforstyrrelser, spiseforstyrrelser) eller reelle adfærdsændringer (såsom at barnet/den unge trækker sig fra sociale aktiviteter, ikke får lavet lektier eller opgaver i skolen, vrede eller udadreagerende adfærd eller øget forbrug af alkohol eller stoffer). I udmøntningen af strategien og vejviseren i spor #3, vil der tilføjes en vejledning til lederes og medarbejders vurdering af tegn på mistrivsel. Vejledningen skal bidrage til øget faglig refleksion og forståelse af adfærdsændringer, der kan være tidlige tegn på mistrivsel.

Ændringsforslag

Sidhenvisning	Nuværende formulering	Ændringsforslag
s. 5, "Tidlig forebyggende indsats handler om..."		<p>Følgende tekst indarbejdes i afsnittet:</p> <p>"Derudover har ledere og medarbejdere et særligt ansvar for at handle, når et barn eller en ung viser tidlige tegn på mistrivsel. Der kan være mange årsager til, at barnet eller den unge ikke har det godt - og mistrivsel kan også komme til udtryk på forskellig vis. Tidlige tegn på mistrivsel kan for eksempel vise sig i barnets eller den unges sociale relationer i dagtilbud, skoler, SFO, klub eller i den nærmeste familie eller for eksempel i forhold til faglig deltagelse og præstation. Barnet eller den unge kan ikke altid beskrive følelser og tilstand med ord, men gør det i stedet gennem deres adfærd. Det er derfor helt centralt, at voksne rundt om barnet tager ansvar for at forsøge at forstå barnet og den unges signaler og handle hurtigt og relevant, før problemerne bliver større".</p>

3) Forældrenes rolle og betydning

- *Tydligere handlemuligheder for forældre.* Flere høringsparter kommenterer på forældrenes rolle, forældresamarbejdet og forældrenes ansvar i forhold til den tidlige forebyggende indsats. Der er fra nogle et ønske om, at der sættes mere fokus på, hvor forældre skal henvende sig, når bekymring for barnets trivsel opstår. Nogle efterspørger for eksempel, at kommunen opretter én tydelig indgang for henvendelser fra familier, der er bekymrede over deres barns trivsel. I denne forbindelse er der også et ønske om, at personalet skal informeres om forældrenes muligheder – så informationerne kan videregives til forældrene.
- *Sparring skal gå begge veje.* En høringspart skriver, at de provokeres og finder det nedgørende, at sparring ikke går begge veje – det vil sige, at fagpersoner giver forældre sparring, men ikke omvendt. I kommentar fra en ikke høringsberettiget part beskrives, at forældrenes rolle opleves som nedprioriteret i strategien – og at de risikerer at inddrages for sent. Dette beskrives som uheldigt, idet stor viden kan gå tabt, hvis forældrenes kendskab om deres eget barn ikke tages i betragtning. Det fremkommer også, at det er vigtigt, at familierne er med hele vejen og kan tage ejerskab til processen, samt at samarbejdet mellem medarbejdere og familie præges af tillid og kontinuitet.

Ændringsforslag

Sidhenvisning	Nuværende formulering	Ændringsforslag
Side 11, spor #2	"Ledere og medarbejdere har dertil et ansvar for at inddrage andre vigtige voksne for at understøtte børn og unges trivsel. Vigtige voksne kan både være sundhedsplejersker, lærere, pædagoger og andre medarbejdergrupper i kommunen, samt forældre, naboer og andre voksne, der er vigtige for barnet eller den unge".	"Ledere og medarbejdere har også et ansvar for at inddrage andre vigtige voksne for at understøtte børn og unges trivsel. Udover forældre og personer i barnets og den unges nære netværk, kan det være sundhedsplejersker, lærere, pædagoger og andre medarbejdergrupper i kommunen".
Side 11, "I lederes og medarbejderes samarbejde med forældrene betyder det, at:..."		Følgende tilføjes som første dot: "Ledere og medarbejdere skal altid inddrage forældrene i indledende og løbende dialoger, når de ser tidlige tegn på, at barnet eller den unge ikke trives. Dette for at sikre, at forældrene har en aktiv og central rolle i fælles formulering af udfordringer og løsninger".
Side 11		Følgende afsnit rykkes op (fra dot 3 til dot 2):

		"Ledere og medarbejdere skal tage ansvar for at reagere, når barnet, den unge, forældrene eller andre voksne i barnets eller den unges netværk fortæller om, at barnet eller den unge ikke trives. Derigennem kan ledere og medarbejdere handle hurtigt og relevant, før problemerne bliver store".
Side 11	"Alle skal tage ansvar for at give forældrene sparring og rådgivning i, hvordan de kan styrkes i at håndtere udfordringer i deres forældreskab, hvis der er et behov for det. Derigennem kan forældrene få bedre muligheder for at understøtte barnet og den unge i at mestre livet og at indgå i uddannelse og overgangen til arbejdslivet"	"Alle skal tage ansvar for at give forældrene sparring og rådgivning om, hvordan de kan understøtte barnet og den unge i at mestre livet og at indgå i uddannelse og overgangen til arbejdslivet. Dette omfatter både vejledning i, hvordan forældrene kan understøtte pædagogiske indsatser i hverdagen, ligesom vejledning om øvrige indsatser og tilbud i Frederikssund Kommune".

4) Fritids- og foreningslivets rolle

- Flere høringsparter bemærker, at foreningslivets frivillige skal klædes på, hvis de skal have en rolle i den tidlige forebyggende indsats. Dette omfatter viden om, hvor de skal henvende sig, hvis de ser tegn på mistrivsel.

Administrationens overvejelser:

Idet strategien for tidlig forebyggende indsats retter sig mod kommunens ledere og medarbejdere på 0-18 års området, skrives det frem, at det er lederes og medarbejderes ansvar at bygge bro mellem civilsamfund, børn og unge. Understøttelse af børn og unges deltagelse i fritids- og foreningsfællesskaber er ligeledes en del af vores Børne- og ungepolitik. Foreningers og organisationers forventninger til frivilliges bidrag til lokalsamfundet kan og skal ikke formuleres i en strategi rettet til kommunens ledere og medarbejdere.

Administrationen er opmærksom på, at realiseringen af strategien bør omfatte kommunikation om handlemuligheder til frivillige i kommunens fritids- og foreningsliv.

- Der er også et ønske om, at de frivillige foreningerne og fritidslivet tænkes endnu mere ind i strategien, at samarbejdet mellem almenområdet og foreningslivet styrkes, herunder at Fritidspasset indgår som en del i den tidlige forebyggende indsats.

Administrationens overvejelser:

I implementeringen af strategien vil der være fokus på at understøtte lederes og medarbejderes samarbejde med civilsamfundets aktører. Kendskabet til Fritidspasset, ligesom til andre indsatser og aktiviteter i fritids- og foreningslivet, vil udbredes, i samarbejde med berørte foreninger/organisationer.

5) Ressourcer

Flere hørings svar kommenterer på, at realiseringen af strategien kommer til at kræve mange ressourcer (her i betydning af tid, viden og kompetencer) fra de ledere og medarbejdere, der arbejder tæt på børnene og de unge. Mange er positive overfor strategien, men udtrykker tvivl om, hvorvidt der er tilstrækkeligt med ressourcer til stede. En høringspart skriver, at der mangler fagpersoner til at føre opgaverne videre ud, og en anden høringspart udtrykker bekymring for, at pædagoger kommer til at blive endnu mere pressede i en hverdag, hvor de allerede oplever at have svært ved at få enderne til at mødes. Nogle spørger ind til risikoen for, at børn uden ekstra behov overses, idet pædagogerne bruger ekstra tid på tidlige indsatser for børn med ekstra behov – som for eksempel illustreret i dette udsagn: "De velfungerende børn betaler prisen for endnu en fokuseret indsats målrettet udsatte børn". En høringspart beskriver, at mistro ofte spottes tidligt, men at indsatsen ikke opleves som tidlig på grund af manglende ressourcer eller "træghed i systemet". Det sidstnævnte perspektiv går igen i et par interviews, hvor medarbejdere giver udtryk for problemerne hurtigt eskalere pga. at der for eksempel ikke opleves at være tilstrækkeligt med ressourcer hos PPR, der kan vejlede ledere og frontpersonale i opgaven.

Administrationens overvejelser:

Administrationen er bekendt med frontpersonalets samt lederes oplevelse af, at ressourcerne ikke altid er til stede. Dette er vigtige og relevante perspektiver at have med ind i drøftelser om realisering af strategien, og udmøntningen af konkrete arbejdsgange og procedurer ift. den tidlige forebyggende indsats. Ressourcespørgsmålet giver i sig selv ikke grund til at justere i strategiens visioner, mål og faglige retning. Derimod er administrationen opmærksom på, at omlægningen til en tidlig forebyggende indsats kan give anledning til drøftelser om prioriteringer, både politisk og i organisationen.

6) Videns- og kapacitetsopbygning

Mange hørings svar påpeger behovet for kompetenceudvikling hos ledere og medarbejdere. En høringspart kommenterer, at "realiseringen af strategien kræver, at de rigtige kompetencer er til stede" og yderligere en høringspart har "et markant ønske om løft i fagligheden for personalet, med henblik på at identificere tegn og iværksætte tiltag". Der foreslås også en tilføjelse under et af sporene i strategien, der omhandler "systematisk udvikling af medarbejdernes kompetencer". I en kommentar udtrykker en ikke høringsberettiget part bekymring for, hvad der sker, når det tidlige forebyggende arbejde flyttes fra Center for Familie og Rådgivning og ud i organisationen. "Har pædagogerne kompetencer nok?", er spørgsmålet.

Administrationens overvejelser:

Administrationen er opmærksom på, at der altid vil være behov for kapacitetsopbygning i vores organisation, også vedrørende realiseringen af strategien for tidlig forebyggende indsats. Videns- og kapacitetsopbygning sker på baggrund af organisationens aktuelle behov, og målrettes til forskellige fagområder og grupper af ledere og medarbejdere. Kompetencespørgsmålet giver dog, i sig selv, ikke grund til at justere i strategiens visioner, mål og faglige retning.

Sproglige og øvrige ændringer

Sidhenvisning	Nuværende formulering	Ændringsforslag
Forord		Forordet er skrevet igennem.
Forord	Børnehavepædagog	Pædagog
Side 9	"Barnets og den unges perspektiv altid inddrages og tillægges passende vægt i forhold til den tidlige forebyggende indsats".	"Barnets og den unges perspektiv inddrages, for eksempel i form af samtaler eller observationer. Inddragelse af barnet og den unge tilpasses alder og udvikling, og barnets og den unges stemme tillægges passende vægt i lederes og medarbejderes vurdering".
Side 13, Spor #3	Opsporingsværktøj	Ordet "opsporingsværktøj" er slettet fra teksten. I spor #3 henvises til at: "Vejviseren suppleres med værktøjer, der understøtter lederes, medarbejderes og forældres benyttelse af den".